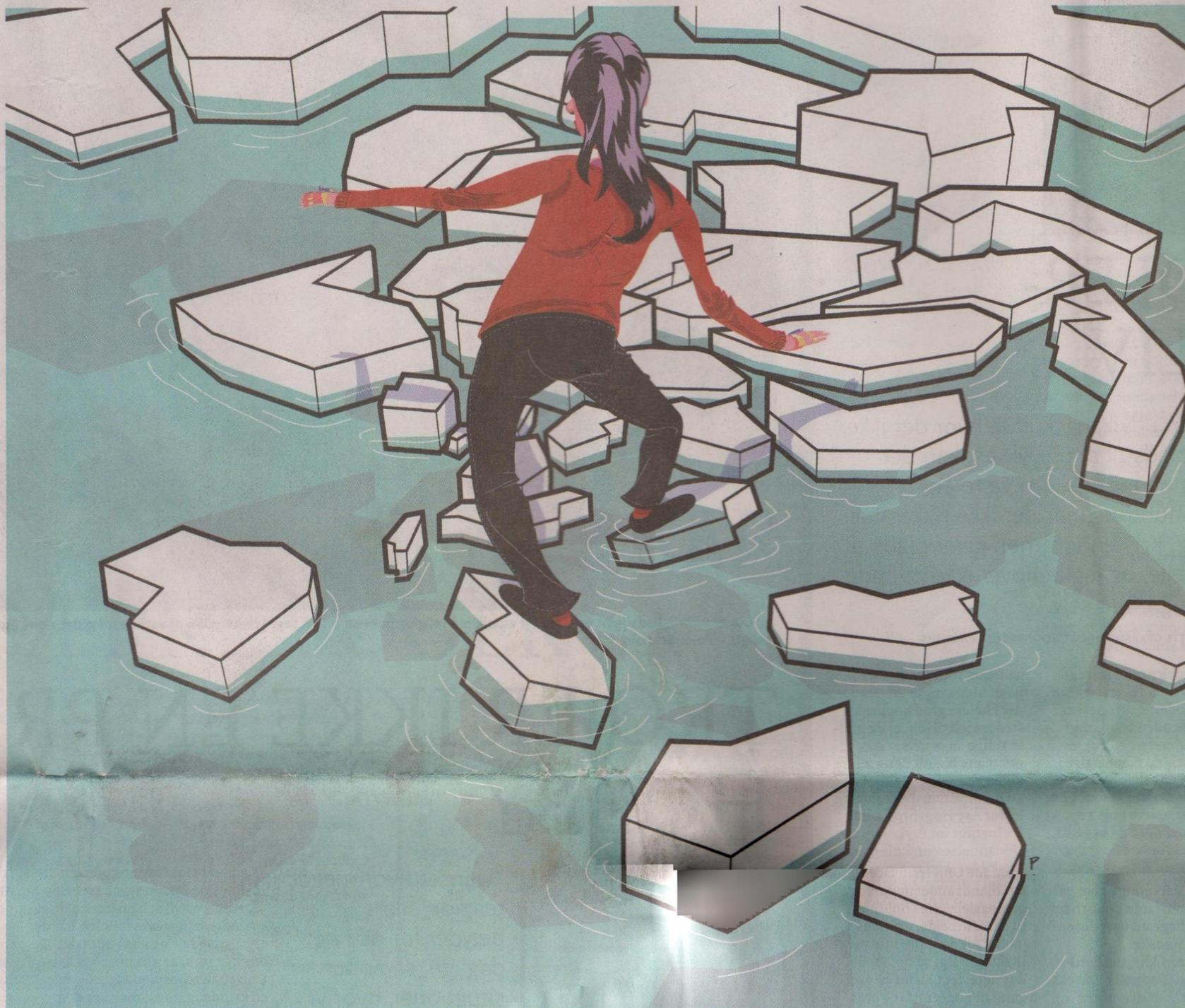

FLYGTIGHED Livstidsstillingen er blevet til kortvarige ansættelser. Livsledsageren til "min nuværende kæreste". Boligen er fremlejet, så man hurtigt kan rykke videre, og abonnementet i fitnesscenteret er uden binding. Det handler om ikke at sidde fast

DET MIDLERTIDIGE LIV

TEGNING: PETER HERMANN

"I det gamle samfund var man sikker, hvis man besad noget, men nu består sikkerheden i at kunne passere."

ANDERS FOGH JENSEN, FILOSOF

ansat, behøver man ikke længere at sige nej til dem, for de er jo fyret af sig selv.

Siden har projektvilkåret vundet frem, og Anders Fogh Jensen mener ikke, at den igangværende økonomiske krise, vil ændre nævneværdigt på projektsamfundet. Naturligvis vil man ikke i så høj grad som tidligere kunne shoppe stillinger, men midlertidigheden er stadig et grundvilkår. For eksempel på boligmarkedet, hvor man i øjeblikket opfordres til at leje i en periode frem for at eje.

– Det at leje er et typisk projektvilkår. I det gamle samfund var man sikker, hvis man besad noget, men nu består sikkerheden i at kunne passere, siger Anders Fogh Jensen, der ikke mener, vi hidtil har set projektsamfundet fuldt udfoldet.

Men hvad motiverer mennesker til at jage videre efter næste projekt? Troen på, at det bliver mere spændende og naturligvis de muligheder, der følger med for at få endnu ét og endnu ét.

– I virkeligheden er det drømmen om det faste job, der får mange til at knokle i en projektansættelse, siger han.

Når hovedpersonen i tv-serien "Sex & The City" konstant går ud med mænd, er det også i håbet om, at hun møder den rigtige, som hun kan slå sig til ro med.

FORTSÆTTER NÆSTE SIDE

AF LENE HALMØ TERKELSEN

I 28 år og fire måneder har Dan Rasmussen arbejdet hos De Danske Statsbaner. For et par år siden fejrede han sølvbryllup med hustruen, og han har været engageret i den lokale modelbaneklub i 25 år. Hans datter Mie har, siden hun blev uddannet journalist for tre år siden, haft otte midlertidige kontraktansættelser på to forskellige arbejdspladser. Hendes medlemskort til det nærliggende træningscenter kan siges op med en måneds varsel.

De to generationer af familien Rasmussen illustrerer den udvikling, som filosofen Anders Fogh Jensen beskriver i sin ph.d.-afhandling om "projektsamfundet" – et samfund, der fungerer på midlertidighedens vilkår. Et samfund, som opstod i løbet af 1990'erne og er befolket af mennesker, der hele tiden er på vej mod et nyt projekt. På jobbet, i privatlivet og på den personlige plan. Videre, videre, videre!

Projekter er som bekendt karakteriseret ved, at de rinder ud på et tidspunkt, og derfor bruger Anders Fogh Jensen også billedet af det moderne menneske, der springer fra isflage til isflage, når han skal beskrive den nye projektbaserede tankegang, som ifølge ham gennemsyner alle mellem menneskelige relationer. På arbejdsmarkedet kommer det blandt andet til udtryk ved, at flere og flere surfer fra den ene kortvarige ansættelse til den anden. Der er ikke længere prestige i at fejre 25-års jubilæum i firmaet, nej, for at have et attraktivt cv gælder det om ikke at sidde fast i den samme stilling for længe.

– I dag er mange mennesker bange for at brænde fast som varm mælk, hvis de bliver for længe et sted. For de gamle stoikere var "constantia" – at man var den samme – en menneskelig dyd. Nu gælder det tværtimod om hele tiden at forandre sig. Man taler om "livslang læring", om hele tiden at bevæge sig på den personlige plan, og mange forventer ligeledes, at deres partner ikke går i stå, forklarer Anders Fogh Jensen, der efter en (kortvarig) ansættelse i dag er (fast) ansat hos konsulentfirmaet DISPUK – Dansk Institut for Supervision, Personaleudvikling, Undervisning & Konsultation.

Det er nemlig ikke blot i jobsituationen, at dette foreløbige vilkår er slået igennem. I privatlivet er "til døden os skiller" for manges vedkommende blevet udskiftet af et "til en bedre dukker op".

"I dag er mange mennesker bange for at brænde fast som varm mælk, hvis de bliver for længe et sted."

ANDERS FOGH JENSEN, FILOSOF

Projektvilkåret har sneget sig ind i parforholdet.

– Det at sige "for altid" betyder noget andet i dag, og det er mindre farligt at gifte sig al den stund, at man lever med bevidstheden om, at hvert andet ægtepar bliver opløst. Singellivet er blevet den projektbaserede måde at organisere sig på, hvor man kalkulerer med, at den kæreste, man har nu, er "ens nuværende kæreste" – underforstået, at man får en anden på et senere tidspunkt, og går man på date, har

man muligvis gang i flere projekter på en gang, forklarer filosofen Anders Fogh Jensen, der har studeret alt fra amerikanske tv-serier som "Sex & The City", hvor hovedpersonerne er freelancere i evig jagt på en ny kæreste, til managementlitteratur for at forstå udviklingen.

Det handler om at være forandringsparat. Naturligvis findes der stadig mennesker, der fejrer 40 år i virksomheden, og trods alt er de fleste i den danske arbejdsstyrke fastansat, men langt størstedelen af alle danskere er berørt af projektsamfundets måde at organisere sig på, understreger Anders Fogh Jensen.

– Folk, der har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, mærker ikke i samme grad projektsamfundet som yngre generationer, men så kan de iagttage tendensen hos børn og børnebørn. Og al den stund at individerne har den opfattelse, at de brænder på, hvis de bliver i det samme job, så er

projektvilkåret der stadig, selvom man er fastansat. Det bliver et krav om konstant bevægelse og udvikling for ikke at sække bagud. Det er ikke blot noget, arbejdsgiverne efterspørger, men et krav, som alle stiller til hinanden. Selvfølgelig kan man nægte at flytte sig, men det er det samme som at sige: Jeg vil ikke have nogen computer eller telefon.

For at kvalificere sig til det næste projekt må man allerede have ét, og for at få det må man have et enormt netværk af mennesker.

– Det er derfor, at antallet af numre i folks mobiltelefoner vokser, uden at de ringer til særligt mange af dem. Man kalder dem venner, men holder dem på mellemdistancen, så man kan vælge dem til, hvis der ikke dukker noget bedre op. Folk må ikke komme for tæt på, for så kan man ikke omstille sig. Livet er blevet en lang reception, hvor det handler om at være begejstret og sige ja til alle de spændende tilbud, man hører om. Man må ikke lukke nogen muligheder, så hellere over-

booke og i stedet aflyse. Derfor har hele aftalestrukturen også ændret sig, så man i dag kan lave det om i sidste minut. Når jeg for eksempel aftaler at mødes med en ven på torsdag, så arrangerer vi ikke præcis tid og sted. Vi venter til torsdag, hvor vi sender en sms og bekræfter, hvis ikke der er kommet noget i vejen. Det virker, som om alting er blevet mere fleksibelt, men det er det ikke nødvendigvis, fordi man skubber fleksibiliteten rundt imellem sig, og det er fint for den enkelte, hvis alle andre står parat i sidste øjeblik, men det skaber samtidig en infleksibilitet, fordi jeg ikke er sikker på, at der rent faktisk er nogen, der kommer til den fest, jeg inviterede til.

Ingen havde drømt om, at det ville ende sådan. Heller ikke de mennesker, der i 1968 kæmpede mod det fastlåste disciplinære samfund med dets snærende normer og hierarki, fortæller Anders Fogh Jensen.

– Det begyndte allerede under

den økonomiske krise i begyndelsen af 1970'erne, hvor virksomhederne prøvede at redde nogle job ved at gøre dem til midlertidige projektansættelser og vikariater. Samtidig slog kravet om at være i konstant udvikling igenem i selvhjælpslitteraturen, og på privatfronten steg antallet af skilsmisser. Op gennem 1990'erne steg mængden af ulønnet arbejde – for at få projekter må man have erfaring, og derfor tilbyder flere og flere at arbejde gratis på projekter, og i starten af 1990'erne kommer der en del management- og organisationslitteratur, hvor det at fyre folk ikke længere er et problem. Når man er projekt-

FLYT DIG!

◆ Nogle rykker af lyst – andre foretager et skifte tvunget af nødvendighed. Kristeligt Dagblad sætter i en serie artikler fokus på at flytte sig og taler med en række mennesker, der har bevæget sig – i deres professionelle virke, som menneske eller fra det velkendte til ukendt land. Læs alle artikler i serien på

kristeligt-dagblad.dk